

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Sociālās apdrošināšanas koordinācija Eiropā

EURAXESS Latvija Kontaktpunktu tikšanās

Simona Innus-Pāvelskopa

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras

Pabalstu metodiskās vadības daļas vecākā eksperte

15.01.2019.

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Regula Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu un Regula Nr.987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr.883/2004 –

Instrumenti, lai nodrošinātu ES dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu nevis harmonizēšanu un persona pārvietojoties ES nezaudētu tiesības uz sociālo drošību.

Regula Nr.883/2004 un Nr.987/2009 no 01.05.2010. nomainīja iepriekšējās regulas sociālās drošības koordinācijas jomā Nr.1408/71 un Nr. 574/72.

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Pamatprincipi Iemaksu veikšana

Ja cilvēks ir nodarbināts vienā dalībvalstī, tad ir piemērojami nodarbinātības valsts tiesību akti un šajā valstī veicamas sociālās apdrošināšanas iemaksas (izņēmums – nosūtītie darbinieki)

Brīdī, kad cilvēks pārtrauc strādāt vienā dalībvalstī un uzsāk strādāt citā dalībvalstī, mainās viņam piemērojami tiesību akti un mainās dalībvalsts, kurā sociālās apdrošināšanas iemaksas veicamas

!!!! Veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas vienmēr paliek tajā ES/EEZ dalībvalstī, kur tās ir veiktas

Pateicoties koordinācijas nosacījumiem, veiktās iemaksas citā dalībvalstī nepazūd, bet, piemēram, pensionēšanās brīdī cilvēkam būs tiesības saņemt vecuma pensiju proporcionāli no visām dalībvalstīm, kurās sociālās apdrošināšanas iemaksas veiktas

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Valsts sociālās apdrošināšanas sistēma

garantē sociālo iemaksu veicējiem (strādājošiem) daļēju ienākumu aizvietošanu, zaudējot darba ienākumus šādās situācijās:

Sasniedzot noteiktu vecumu	Valsts vecuma pensija
Invaliditātes gadījumā	Valsts invaliditātes pensija
Zaudējot apgādnieku	Valsts apgādnieka zaudējuma pensija
Zaudējot darbu	Bezdarbnieka pabalsts
Saslimšanas gadījumā	Slimības pabalsts
Dodoties pirmsdzemdību un pēcdzemdību atvaļinājumā vai atvaļinājumā sakarā ar bērna piedzimšanu	Maternitātes pabalsts Paternitātes pabalsts
Kopjot bērnu	Vecāku pabalsts
Iegūstot arodslimību vai ciešot nelaimes gadījumā darbā	Apdrošināšanas atlīdzība

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Bezdarbnieka pabalsts (ES)

Kas jādara, pārtraucot darbu citā ES dalībvalstī (1)

Bezdarbnieka pabalsts jāpieprasa pēdējās nodarbinātības valstī

- jāreģistrējas šīs valsts nodarbinātības dienestā
- jāiesniedz iesniegums bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai

Tiesību noteikšanai tiek ņemti vērā arī citas ES dalībvalsts nodarbinātības vai darba periodi, ja tie nepieciešami, lai šajā valstī rastos tiesības uz pabalstu

Jāizpilda visi nosacījumi, ko izvirza konkrētās valsts nodarbinātības dienesti

- jāpakļaujas šajā valstī organizētajai kārtībai
- jāpilda visi šīs valsts tiesību aktos noteiktie bezdarbnieka pienākumi
- tiesības saņemt tādu pašu palīdzību, kā attiecīgās valsts pilsoņiem

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Bezdarbnieka pabalsts (ES)

Kas jā dara, pārtraucot darbu citā ES dalībvalstī (2)

EKSPORTS

Bezdarbnieka pabalsta saņēmējam ir tiesības doties darba meklējumos uz jebkuru citu dalībvalsti, t.sk. Latviju, saglabājot tiesības saņemt kompetentās dalībvalsts piešķirto pabalstu

- tiesības uz bezdarbnieka pabalstu saglabājas 3 mēnešus no izbraukšanas dienas
- šis periods var tikt pagarināts uz laiku līdz 6 mēnešiem

U2 DOKUMENTS

Bezdarbniekam, kurš dodas darba meklējumos uz citu dalībvalsti (Latviju), jāpieprasa tās valsts iestādei, kura piešķirusi pabalstu, izsniegt U2 dokumentu “Bezdarbnieka pabalsta tiesību saglabāšanai”. To izsniedz pie nosacījumiem:

- bezdarbniekam jābūt pieejamam šīs valsts nodarbinātības dienestam vismaz 4 nedēļas kopš reģistrēšanās šīs valsts nodarbinātības dienestā
- jābūt noteiktām tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu
- bezdarbniekam jānododas uz citu dalībvalsti tikai darba meklēšanas nolūkā

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Bezdarbnieka pabalsts (ES)

Kas jā dara, pārtraucot darbu citā ES dalībvalstī (3)

Pienākumi dalībvalstī, kurā tiek meklēts darbs (Latvijā):

- 7 dienu laikā jāreģistrējas tās dalībvalsts nodarbinātības dienestā, kurā tiek meklēts darbs (Latvijā – NVA)
- jāpilda visi bezdarbnieka pienākumi saskaņā ar konkrētās dalībvalsts noteikto kārtību

Ja darbs citā dalībvalstī nav atrasts 3 vai 6 mēnešu laikā, tad, lai varētu turpināt saņemt bezdarbnieka pabalstu (par ilgāku periodu, par kuru ir tiesības šo pabalstu saņemt) – jāatgriežas pabalstu maksājošā valstī pirms noteiktā 3 vai 6 mēnešu termiņa (kāds norādīts U2 dokumentā)

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Bezdarbnieka pabalsts (ES) Atgriešanās Latvijā

ESENCE

Bezdarbnieka pabalsts jāpieprasa pēdējās nodarbinātības valstī, jo pabalstu valsts, kurā persona ir atgriezusies (Latvija), piešķirs tikai atsevišķos gadījumos (ja persona nodarbinātības laikā citā dalībvalstī, būs pastāvīgi dzīvojuši Latvijā).

Pirms atgriešanās

- Jābūt reģistrētam kā bezdarbniekam 4 nedēļas pirms izbraukšanas (jābūt noteiktām tiesībām uz pabalstu).
- Jāpieprasa izsniegt U2 dokumentu.
- Jādodas uz Latviju darba meklēšanas nolūkos.

Atgriežoties Latvijā

- 7 dienu laikā no dienas, kad izbrauc no citas dalībvalsts, jāreģistrējas NVA.
- Jāuzrāda U2 dokuments.
- Jāpilda Latvijas tiesību aktos noteiktie bezdarbnieka pienākumi.

Meklējot darbu **Latvijā**, saņems citas dalībvalsts piešķirto bezdarbnieka pabalstu **3 vai 6 mēnešus**, bet ne ilgāk, kā ir noteiktas tiesības uz bezdarbnieka pabalstu

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Ģimenes pabalsti

Ja ir/bija iesaistīta cita ES/EEZ valsts vai Šveice (1)

No VSAA sniegtajiem pakalpojumiem ģimenes pabalsti regulas izpratnē ir:

- ģimenes valsts pabalsts
- bērna kopšanas pabalsts
- vecāku pabalsts
- piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu
- bērna invalīda kopšanas pabalsts

PAMATNOTEIKUMS

Par ģimenes pabalstu izmaksu primāri atbildīga ir vecāka nodarbinātības valsts

- tiesības saņemt pabalstus no nodarbinātības valsts par saviem ģimenes locekļiem arī tad, ja tie dzīvo citā dalībvalstī

Ja abi vecāki ir nodarbināti, bet katrs savā dalībvalstī – par pabalsta izmaksu primāri atbildīgā valsts ir tā, kurā dzīvo bērns

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Ģimenes pabalsti

Ja ir/bija iesaistīta cita ES/EEZ valsts vai Šveice (2)

Latvijai ir primārā atbildība piešķirt ģimenes pabalstus pilnā apmērā, ja:

- Latvija ir viena no divām nodarbinātības valstīm un bērni dzīvo Latvijā
- Latvija ir vienīgā nodarbinātības valsts, bet bērni dzīvo citā dalībvalstī
- Nodarbinātībai pielīdzina – grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laiku, kā arī bezdarbnieka pabalsts saņemšanas laiku

Latvijai ir sekundārā atbildība un tā veiks pabalsta starpības piemaksu (ja Latvijas pabalstu summa būs lielāka nekā otras dalībvalsts ģimenes pabalsti), ja:

- Latvija ir viena no divām nodarbinātības valstīm un bērni dzīvo otrā nodarbinātības valstī
- Ja otra valsts ir vienīgā nodarbinātības valsts un bērni dzīvo Latvijā

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Ģimenes pabalsti Atgriešanās Latvijā

Visa ģimene atgriežas Latvijā

Kas jā dara?

- Jā paziņo mītnes valsts kompetentajai iestādei, ka pārceļas uz dzīvi Latvijā - šī valsts pārtrauc pabalstu izmaksu
- Latvijā jā iesniedz iesniegumi pabalstu piešķiršanai VSAA - Latvija piešķir ģimenes pabalstus

Kas pienākas?

- Visi pabalsti, uz kuriem ir tiesības saskaņā ar Latvijas likumdošanu

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

**Nestrādājošs
vecāks**
(nav sociāli
apdrošināts)

**Bērna
piedzimšanas
pabalsts**

(vienreiz
izmaksājams)

EUR 421,17

**Bērna kopšanas
pabalsts līdz
bērna
1,5 gada vecumam**

EUR 171 mēnesī

**Bērna kopšanas
pabalsts no 1,5 gada
vecuma
līdz 2 gadiem**

EUR 42,69 mēnesī

**Ģimenes valsts
pabalsts
no bērna 1 gada
vecuma**

**EUR 11,38 mēnesī
par pirmo bērnu,
22,76-par otro,
34,14-par trešo**

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Strādājošs vecāks (ir sociāli apdrošināts)

**Bērna piedzimšanas pabalsts
(vienreiz izmaksājams)
EUR 421,17**

**Bērna kopšanas pabalsts no bērna
1 gada vecuma līdz 1,5 gadam
EUR 171 mēnesī
šo pabalstu var saņemt
vienlaikus ar vecāku pabalstu**

**Bērna kopšanas pabalsts no
1,5 gada vecuma līdz 2 gadiem
EUR 42,69 mēnesī**

**Ģimenes valsts pabalsts
no bērna 1 gada vecuma
EUR 11,38 (22,76 vai 34,14)mēnesī**

**Maternitātes pabalsts
Paternitātes pabalsts
80% apmērā no vidējās algas**

**Vecāku pabalsts
60% vai 43,75% apmērā
no vidējās algas, ja strādā
izmaksā-30% apmērā
no piešķirtā pabalsta**

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Ģimenes pabalsti Atgriešanās Latvijā

Viens no vecākiem (māmiņa) un bērns atgriežas Latvijā, bet otrs vecāks (tētis) paliek dzīvot un strādāt citā dalībvalstī

Kas jādara?

- Jāpaziņo tēva nodarbinātības valsts kompetentajai iestādei, ka māmiņa un bērns pārceļas uz dzīvi Latvijā
- Latvijā jāiesniedz iesniegumi pabalstu piešķiršanai VSAA

Kas pienākas?

- Māmiņa Latvijā nestrādā - Latvijas pabalsti starpības apmērā, ja ģimenes pabalstu kopējā summa tēva nodarbinātības valstī ir mazāka nekā Latvijas pabalstu summa
- Māmiņa Latvijā strādā - Latvijas pabalsti pilnā apmērā un tēva nodarbinātības valsts piemaksā starpību, ja tajā valstī pabalstu kopējā summa ir lielāka

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Ģimenes pabalsti Atgriešanās Latvijā

ESENCE

Ģimenes pabalstus maksā tā valsts, kurā ir nodarbināts bērna vecāks (i). Ja bērna vecāki ir nodarbināti katrs savā dalībvalstī, tad galvenā atbildība pabalstu izmaksā ir valstij, kurā dzīvo bērns

Ja Latvijā atgriežas visa ģimene

Latvija piešķir un izmaksā visus pabalstu par bērna kopšanu un audzināšanu, uz kuriem ir tiesības

Ja viens no vecākiem paliek strādāt citā dalībvalstī, bet otrs vecāks ar bērnu atgriežas Latvijā

Ja Latvijā dzīvojošais vecāks ir nodarbināts - pabalstus maksā Latvija un otra dalībvalsts piemaksā starpību.

Ja nav nodarbināts - tad Latvija maksā starpības apmēru, ja pabalstu summa otra vecāka nodarbinātības valstī ir mazāka nekā Latvijā.

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Kur meklēt informāciju?

- www.lm.gov.lv
- www.vsaa.lv
- www.latvija.lv
- www.manapensija.lv

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

VSAA pakalpojumi

Latvi)a.lv

Klientu ērtībai VSAA piedāvā izmantot e-iesniegumus VSAA pakalpojumu pieprasīšanai Vienotajā valsts un pašvaldību portālā www.latvija.lv

Šo iespēju var izmantot gadījumos, kad pakalpojuma piešķiršanai nepieciešamā informācija jau ir VSAA rīcībā un pakalpojumu pieprasītājam nav jāiesniedz papildu dokumenti

Lai sekotu līdzi sava iesnieguma apstrādes gaitai, ir iespēja saņemt no VSAA ziņu pakalpojuma pieprasītāja mobilajā tālrunī vai e-pastā par to, ka www.latvija.lv iesniegtais iesniegums ir pieņemts, kā arī par to, ka VSAA lēmums ir pieņemts

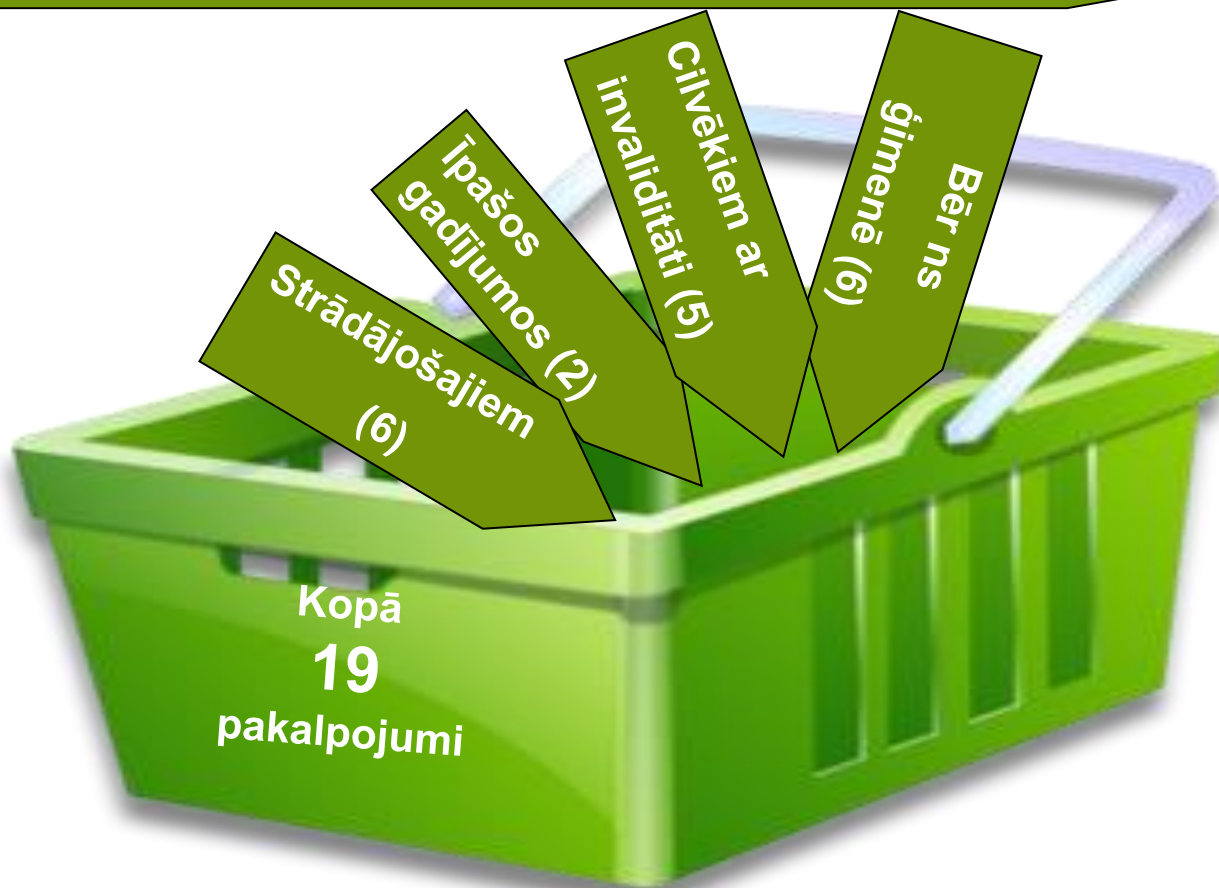
19 iesniegumi
12 informatīvas izziņa

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

VSAA pakalpojumi Latvija.lv

VSAA pakalpojumi, sagrupēti pēc dzīves situācijām

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

VSAA pakalpojumi Latvija.lv

**Kādu informāciju izziņu
veidā var iegūt pakalpojuma pieprasītājs ?**

12 e - izziņas

- Informācija par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem;
- Informācija par reģistrēto darba stāžu (līdz 1996. gadam);
- Informācija par piešķirtās pensijas/pabalsta/atlīdzības apmēru;
- Informācija par izmaksai nosūtīto pensiju/pabalstu/atlīdzību;
- Informācija par VSAA ieturēto ienākuma nodokli;
- Informācija par prognozējamo vecuma pensijas apmēru;
- Valsts fondēto pensiju shēmas (pensiju 2.līmeņa) dalībnieka konta izraksts;
- Informācija par valsts fondēto pensiju shēmas (pensiju 2.līmeņa) līdzekļu pārvaldītāja un ieguldījuma plāna maiņu;
- Informācija par izmaksātajiem pabalstiem/pensijām/atlīdzībām un ieturēto ienākumu nodokli (ienākumu deklarēšanai);
- Informācija par apdrošinātās personas pensijas kapitālu;
- Informācija par valsts fondēto pensiju shēmas dalībnieka reģistrāciju un ieguldījuma plāna izvēli;
- Informācija par ieturējumiem no izmaksājamās pensijas/pabalsta/atlīdzības.

Valsts sociālās
apdrošināšanas
aģentūra

Paldies !